

Láskyplným pohledem: milosrdenství a bratrství

Na dně tajemství Božího
milosrdenství tepe Boží radost,
která touží proniknout do světa.
Milosrdenství proto není jen
nějaký prostředek aktivující se
při setkání se slabostí či
nedokonalostmi lidí kolem nás:
je to bezvýhradná láska, která
není vypočítavá; je to
vyzařování Lásky, která není z
tohoto světa.

02.04.2019

Na dně tajemství Božího
milosrdenství tepe Boží radost, která
touží proniknout do světa.

Milosrdenství proto není jen nějaký
prostředek aktivující se při setkání se
slabostí či nedokonalostmi lidí kolem
nás: je to bezvýhradná láska, která
není vypočítavá; je to vyzařování
Lásky, která není z tohoto světa.

V rytmu liturgických slavností a
událostí letošního Svatého roku
milosrdenství se pomalu snažíme
„upírat svůj zrak k milosrdenství.“¹
V Bule vyhlášující mimořádný Svatý
rok milosrdenství papež zdůraznil,
že tajemství Božího milosrdenství
není určeno jen těm, kdo žijí v domě
Otce, ale i nám, kteří se i přes svá
omezení snažíme žít blízko Boha,
abychom se i my „stali účinným
znamením Otcova jednání (...), aby

(Otec) umožnil věřícím vydávat silnější a účinnější svědectví“. ²

Milosrdenství je „sloupovím, které nese život církve,“ ³ a proto v sobě pojímá všechny aspekty života křesťanů. Ač se v první chvíli může zdát, že jde o pouhý slogan či jiný způsob vyjádření toho samého, jde ve skutečnosti o mnohem víc: milosrdenství je světlo a síla, kterou nám dává Bůh, abychom dokázali znovu objevit „jako všichni křesťané, celou tu šířku a délku, výšku i hloubku“ ⁴ jeho Lásky.

Důkladně přezkoumat lásku

Pokojné zamyšlení před Pánem nad milosrdenstvím jako o něčem, co se nás zblízka dotýká, nám může ukázat, jestli se naše láska někde nezakalila: jestli v nás není něco ze staršího syna z podobenství o milosrdném Otci, neschopného radovat se s ostatními; ⁵ nebo z farizea, který přichází do chrámu

spokojen s tím, jak vše krásně plní,
ale přitom má chladné srdce;⁶ nebo
ze sluhy, který si u svého pána
vyprosí odpuštění, ale pak není
ochoten přimhouřit oko nad
nepatrným dluhem svého bližního.⁷

„Znám tvoje skutky, tvou lopotu i
tvou trpělivost (...); vydržel jsi mnoho
pro mé jméno a neochabl jsi. Ale
mám proti tobě, že jsi upustil od své
první lásky.“⁸ Těmito slovy z knihy
Zjevení Bůh klepe na dveře křesťanů,
kteří se snaží žít svou vírou do
hloubky. Upevňuje je v dobru, které
činí, a zároveň je pobízí k novému
obrácení. Na stejné vlnové délce se
linou i následující slova svatého
Josemaríi, která nám mohou pomoci
posvítit si na dno naší duše:

„Plníš náročný životní úkol: časně
vstáváš, modlíš se, chodíš ke
svátostem, hodně pracuješ nebo
studuješ, jsi skromný, umrtvuješ se...,
ale pozoruješ, že ti něco chybí!

Zařad' do rozhovoru s Bohem tuto úvahu: Jelikož svatost – boj za její dosažení – je plnost lásky, musíš revidovat svou lásku k Bohu, a kvůli Němu i lásku k ostatním. Možná tehdy objevíš, že v tvé duši se skrývají veliké nedostatky, proti kterým jsi snad ani nebojoval: nejsi dobrý syn, dobrý bratr, dobrý druh, dobrý přítel, dobrý kolega, a protože miluješ nezřízeně *svou svatost*, jsi závistivý.

*Obětuješ se v mnoha osobních drobnostech: proto jsi přivázán ke svému já, ke své osobě a v jádru nežiješ pro Boha ani pro ostatní, ale pouze pro sebe.“*⁹

Boží milosrdenství – dovolíme-li, aby vstoupilo do našeho srdce – nás dovede k tomu, abychom pozorně přezkoumali svou lásku a vyhladili na svém srdci vrásky, kvůli nimž se naše láska možná nevědomky scvrkla a ochabla. Boží milosrdenství

nám připomíná, že máme žít pro druhé, vyvádí nás z přehnané „touhy po osobním bezpečí,“ ¹⁰ v níž je málo místa pro Boha a pro ty, kdo kráčí vedle nás nebo proti nám. Je má radost, ptá se papež, „ve vycházení ze sebe a vstříc druhým,“ nebo v tom „mít všechno ustálené, uzavřené v sobě?“ ¹¹

Radovat se s druhými

„Bůh je radost,“ řekl svatý Jan Pavel II. mladým lidem, „a v radosti ze života je odraz původní radosti Boha, kterou zakusil, když stvořil člověka,“ ¹² a kterou znovu zakouší, když nám odpouští: „V nebi bude větší radost nad jedním hříšníkem, který se obrátí, než nad devětadevadesáti spravedlivými, kteří obrácení nepotřebují.“ ¹³ Na dně tajemství Božího milosrdenství tepe „Boží radost, která touží proniknout do světa“. ¹⁴ Proto sv. Pavel prosil: „Kdo

prokazuje milosrdenství, ať to činí s radostí.“ ¹⁵

Milosrdenství tedy není jen nějaký prostředek aktivující se při setkání se slabostí či nedokonalostmi lidí kolem nás. Je to bezvýhradná láska, která není vypočítavá, je to vše zaplavující světlo, které z křesťanských ctností dělá laskavé a přitažlivé osobnostní rysy, a především je to vyzařování Lásky, jež není z tohoto světa. ¹⁶

„Pravá ctnost není smutná ani odpuzující, ale příjemně radostná,“ ¹⁷ napsal svatý Josemaría v *Cestě*. O několik let později se k této myšlence znovu vrátí v úvaze nad náhodně zaslechnutou poznámkou:

„Člověk ani nečekal, že budete všichni tak veselí, zaslechl jsem.

Nenápadné, ale ďábelsky rafinované je úsilí Kristových nepřátel, kteří neúnavně roztrušují, že všichni Bohu oddaní lidé jsou pořád smutní a zachmuření. A bohužel, někteří z

těch, kdo chtějí být *dobří*, jim svými *smutnými ctnostmi* jen nahrávají.

— Děkujeme ti, Pane, že počítáš s našimi životy, plnými nefalšované radosti, aby se smazala ta falešná karikatura.

— Žádám tě také, abychom na to nezapomněli.“ ¹⁸

Aby tedy mohlo milosrdenství správně *fungovat* a nebylo falešné, musí být vše v našem životě prostoupeno *radostí*. Radost se většinou přisuzuje mládí, protože mladý duch není vypočítavý a nezná hranice. Aby náš křesťanský život nebyl *falešnou karikaturou*, musí být cele prosycen radostným milosrdenstvím. Není to utopie, protože milosrdenství je slučitelné se slabostí; slabost nám dokonce umožňuje v milosrdenství růst, protože nás činí pokornějšími a schopnými chápat, že i lidé kolem nás mají nedostatky. I když se nám

ne vždy podaří, aby se v nás Boží milosrdenství odráželo – protože se k druhým chováme tvrdě nebo se jim neumíme darovat –, můžeme alespoň Pánu říci, že bychom *chtěli být* ve všem milosrdní. On nás odnaučí sobectví, naučí nás nedělat mezi lidmi a okolnostmi rozdíly, takže „dáme-li se upřímně ostatním, odmění nás za to Bůh pokorou plnou radosti“. ¹⁹ Budeme moci druhým předávat onu čistou radost, která není radostí „fyzilogickou, jako je radost zdravého zvířete“. ²⁰ Pravá radost „pramení z odevzdání všeho, i sebe samého, v milující náruč Otce-Boha“. ²¹ Kdo se takto odevzdá Bohu, od Boha obdrženou radost pak často nevědomky předává dál. Radost, která „se rodí ze setkání, které je darem,“ z vyslechnutého: „Jsi pro mne důležitý. A nemusí to nutně být řečeno slovy (...) Právě to nám dává Bůh pochopit.“ ²² A právě to můžeme dělat i my pro druhé.

Jemná a něžná láska

Když svatý Josemaría hovořil o lásce k bližnímu, používal často výraz *cariño*²³(jemná a něžná láska), výraz, který je do některých jazyků obtížně překladatelný. Pro jeho učení má ale stěžejní význam. Slouží k pochopení toho, že pravá láska k bližnímu není *suchá a bezduchá úřední charita* , ale že je *laskavá a lidsky teplá* ,²⁴ plná pochopení a vstřícnosti. *Praktikovat lásku k bližnímu* znamená mnohem víc, než dodržovat vnější pravidla chování nebo projevovat neosobní pozornost a úctu a přitom si od druhých držet odstup. Znamená to otevřít své srdce, ²⁵ odstranit zdi, jimiž se občas chráníme před tím, co je nám u druhých nepříjemné. Respekt (pozornost, úcta) pochází z latinského *respectus* – pozorný pohled, pozornost. Pravá úcta, pravá pozornost není zdvořilé trpné snášení nedostatků druhých, které nás chrání za naším obranným

valem, ale vstřícné, chápající, velkodušné chování, které nám umožňuje hledět druhým pravdivě do očí. O tomto postoji hovoří i papež František, když mluví o něze, jež je „ohleduplnou a jemnou láskou“. ²⁶ „Vždy se snažte být,“ řekl při jedné příležitosti, „pohledem, který přijímá, rukou, která ulevuje a doprovází, slovem útěchy, objetím něhy.“ ²⁷

„Podle Pánova příkladu se snažte druhé chápat, mějte velké srdce, které se ničeho neleká, mějte je doopravdy rádi (...). Když budete velmi lidští, budete umět přehlížet drobné nedostatky a s mateřským pochopením vždy všechno vidět z té dobré stránky.“ ²⁸ I když následující ilustrativní příklad svatého Josemaríi jistě známe, neuškodí, připomeneme-li si záchvív milosrdenství, který je v něm cítit: „Na názorném a vtipném příkladu jsem vám ukázal, že jedna a tatáž událost může vyvolat různý

dojem podle toho, jestli se na ni díváme s láskou, anebo bez ní. Říkal jsem – omlouvám se, že používám tak názorný příklad –, že o dítěti, které se *dloube* v nose, návštěva řekne: No fuj!, zatímco matka prohlásí: Bude z něj badatel! Dcery a synové moji, jistě mi rozumíte: chyby druhých je třeba omlouvat. Neprojevujte nelibost nad duchovními nebo materiálními bezvýznamnými maličkostmi. Dívejte se na své bratry s láskou, tak dojdete k láskyplnému závěru, že *jsme všichni badatelé!*“²⁹

Lidé se nám jeví různě podle toho, díváme-li se na ně „s láskou, anebo bez ní“. Milosrdenství tedy není jen nějakou chvályhodnou dispozicí srdce. Svatý Josemaría nám ho ukazuje jako nutnou podmínku pro to, abychom mohli druhé poznávat bez zkreslení, způsobeného naší sebeláskou. Dívat se na druhé milosrdně neznamená nasazovat si

růžové brýle, ale vidět je tak, jak je vidí Bůh, takové, jací skutečně jsou, tj. jako muže a ženy s obdivuhodnými ctnostmi a zároveň nedostatky. Tyto nedostatky je dost možná trápí – i když to nedávají navenek znát – a volají po chápající pomoci. Bez milosrdenství ztrácíme správný úhel pohledu a hloubku ostrosti a druhé lidi zmenšujeme. Hledět na druhé s láskou – mít je rád pohledem – umožňuje mít lépe a tím pádem i více rád. „Lidské srdce má neobyčejný koeficient rozpínavosti. Když miluje, tak se rozšiřuje crescendem něžné náklonnosti, která překonává všechny překážky. Miluješ-li Pána, nebude zde žádného tvora, který by nenašel místo v tvém srdci.“ ³⁰

Každodenní podoby odpuštění

Jednotu rodiny nelze ztotožňovat s pouhým spolužitím jejích členů, stejně jako mír není pouhá

nepřítomnost války. V rodině nebo v práci nemusí docházet k velkým konfliktům, a přesto mohou mezi lidmi být nepatrné bariéry, vzniklé takřka nepozorovaně, protože každodenní soužití s sebou téměř nevyhnutelně přináší napětí a střety: „Existují třecí plochy, rozdíly... Ale to jsou běžné věci, které do jisté míry dodávají našemu životu soli. Jsou bezvýznamné věci, jež čas vždy překoná.“³¹ Čas nakonec ukáže, že některé věci – pokud je ovšem naše pýcha nezveličí –, které jsme svého času brali příliš vážně, ve skutečnosti tak vážné nebyly. Zvláště v rodině je proto třeba dávat pozor na to, aby se tyto nenápadné bariéry mezi lidmi příliš nezvětšovaly. Pokud v sobě budeme živit zášť, místo toho, abychom odpouštěli, co nám vadí, pak to, co bylo samo o sobě *normální*, může naše srdce postupně ochromit, a náš vztah k ostatním a rodinná atmosféra se pokazí.

Milosrdenství nám pomáhá vyprostit se z bludného kruhu zášti, která nás svádí k tomu, abychom v sobě přechovávali seznam křivd, v nichž se naše já vždy vynáší nad skutečné či domnělé chyby druhých. Boží Láska se nás naopak snaží pohnout k tomu, abychom ve svém srdci hledali Boha, a mohli si tak u něj odpočinout. „Odkud začít odpouštět malá či velká příkoří, která denně zakoušíme? Především od modlitby (...). Začíná se od vlastního srdce. Modlitbou můžeme čelit zlosti, kterou zakoušíme, když toho, kdo nám způsobil zlo, svěřujeme Božímu milosrdenství: „Pane, prosíme tě za něho, za ni!“ Vzápětí zjistíme, že tento vnitřní boj o odpuštění očišťuje od zla a modlitba a láska nás vysvobozují z vnitřních okovů zášti. Je velice ohavné žít v zášti! Každý den máme příležitost cvičit se v odpouštění a prožívat gesto, které je tak vznešené, že přibližuje člověka k Bohu.“³² Svatý Josemaría míval

například ve zvyku modlit se při mši ve vzpomínce na živé i zesnulé za ty, kteří se mu snažili nějak ublížit. ³³

Milosrdné srdce je pružné, dokáže čelit se *sportovním duchem* a bez dramatizování méně příjemným událostem dne.³⁴ Někdy nám může být zatěžko odpustit, protože se v nás nahromadí únava, starosti a napětí. Přesto je dobré, abychom se s Boží pomocí, která nám nikdy nebude chybět, snažili pravidelně odpouštět, dokonce i dopředu, velkoryse, aniž bychom si o tom vedli záznamy. Když tak řečeno druhým dáme prostor – pro chybování, pro nevhodné chování, pro nervozitu –, nebudeme jim muset odpouštět jako někdo, kdo dělá nějaký ústupek. Odpustíme jim, aniž bychom se považovali za důležité, s láskou, která „všechno omlouvá, všemu věří, nikdy nad ničím nezoufá, všecko vydrží“. ³⁵

Vstřebat konflikt bývá samozřejmě někdy těžké a občas je i třeba

dotyčnou osobu laskavě upozornit na to, v čem by se měla zlepšit; v každém případě je však dobré ihned odpustit, i když to může být bolestivé. Mnohdy nebude zapotřebí slov (abychom se k události už nemuseli vracet) a postačí naše vstřícnost a smysl pro humor, kterým celou záležitost odlehčíme. Když přemůžeme pokušení oplatit zlo zlem, bezcitnost bezcitností, Pán naplní naši duši a my se budeme moci spolu s žalmistou modlit: „*Misericordia tua super vitas* , tvé milosrdenství je lepší než život“. ³⁶ A se svatým Josemariou, který věděl, že to byl Pán, kdo zvětšil jeho srdce, řekneme: „Nepotřeboval jsem se učit odpouštět, protože Pán mě naučil milovat.“ ³⁷

Carlos Ayxelá, 2016

Foto: Santi González-Barros

1 František, bula *Misericordiae vultus*, 11–IV–2015, č. 3.

2 Tamtéž.

3 Tamtéž, č. 10.

4 Ef 3, 18.

5 Srov. Lk 15,28–32.

6 Srov. Lk 18, 10–14.

7 Srov. Mt 18, 23–35.

8 Zj 2, 2–4.

9 Sv. Josemaría, *Brázda*, č. 739.

10 Sv. Josemaría, *Jít s Kristem*, č. 18.

11 František, Kázání z Domu sv. Marty, 25–II–2016.

12 Sv. Jan Pavel II., Promluva, 6–IV–1995.

13 Lk 15, 7.

14 Benedikt XVI., Homilie, 18–IV–2010. Srov. sv. Tomáš Akvinský, *Super Psalmos*, 24 č. 6: „

15 Řím 12, 8.

16 Srov. Jan 17, 21.

17 Cesta, 657.

18 *Brázda*, 58.

19 *Výheň*, 591.

20 *Cesta*, 659.

21 Tamtéž.

22 František, *Promluva*, 6–VII–2013.

23 Srov. např. *Brázda*, č. 821; *Výheň*, č. 148; *Boží přátelé*, č. 125, 229; *Jít s Kristem*, č. 36.

24 *Jít s Kristem*, č. 167.

25 Srov. *Boží přátelé*, č. 225.

26 František, *Poselství*, 6–XII–2013.

27 František, *Promluva*, 9–XI–2013.

28 Sv. Josemaría, Carta 29–IX–1957, č. 35 (cit. in: E. Burkhart – J. López, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de San Josemaría. Estudio de teología espiritual*, Rialp, Madrid 2011, sv. II, s. 331–332).

29 Tamtéž.

30 *Via Crucis*, VIII, č. 5.

31 Sv. Josemaría, *Rozhovory*, č. 101.

32 Promluva papeže před modlitbou Anděl Páně, 26–XII–2015.

33 Srov. Javier Echevarría, *Vivir la Santa Misa*, Rialp, Madrid 2010, s. 106, 151.

34 Srov. *Rozhovory*, č. 91.

35 1 Kor 13,7.

36 Ž 63,4.

37 Sv. Josemaría, *Brázda*, č. 804.

.....

pdf | dokument generován automaticky
z [https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/
hledet-na-druhe-s-laskou-milosrdenstvi-
a-bratrstvi/](https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/hledet-na-druhe-s-laskou-milosrdenstvi-a-bratrstvi/) (06.08.2025)